

Przygotowujemy charakterystykę Stasia Tarkowskiego – bohatera powieści *W pustyni i w puszczy* Henryka Sienkiewicza

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń:

- wie, co to jest charakterystyka postaci,
- zna treść omawianego fragmentu powieści.

b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- oceniać postępowanie bohaterów,
- budować plan charakterystyki,
- pisać charakterystykę postaci literackiej,
- wyszukać w tekście fragmenty ukazujące cechy postaci,
- gromadzić słownictwo niezbędne do charakterystyki postaci.

c) Postawy

Uczeń:

- obserwuje swoich rówieśników, ocenia ich postawę,
- wartościuje ludzkie uczucia i zachowania.

2. Metoda i forma pracy

Praca z tekstem, poszukująca, pytania pomocnicze, ćwiczenia w mówieniu, ćwiczenia leksykalne, burza mózgów.

3. Środki dydaktyczne

Podręcznik do kształcenia literackiego, materiały przygotowane przez nauczyciela.

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel prowadzi dyskusję w formie burzy mózgów według następującego scenariusza: Wyobraź sobie następującą sytuację: przychodzisz do domu ze szkoły i mówisz, że poznałeś nowego kolegę lub koleżankę. Rodzice proszą, abyś go scharakteryzował. Jakie podasz im informacje?

Uczniowie swoje propozycje zapisują na luźnych kartkach.

[Przykładowe odpowiedzi: imię i nazwisko, wygląd, skąd się znacie, podstawowe cechy charakteru, wady i zalety, jakie jest jej/jego hobby, jakie wywarła/wywarł wrażenie itp.]

b) Faza realizacyjna

Nauczyciel podaje temat lekcji. Uczniowie głośno czytają zamieszczony w podręczniku fragment powieści *W pustyni i w puszczy*. [K. Grajewska, E. Wower, *Oglądam świat. Język polski 5. Podręcznik do kształcenia literackiego*, Wydawnictwo Arka, Poznań 2000, s. 26-28.]

Po zakończeniu lektury prowadzący prosi, aby uczniowie opowiedzieli o niebezpiecznej przygodzie, jaka spotkała Stasia i Nel w lesie. Następnie proponuje przystąpić do charakterystyki bohaterów. W tym celu zadaje kolejno pytania:

1. Czy poznany przez ciebie fragment powieści Henryka Sienkiewicza pozwala ci dokonać pełnej charakterystyki Stasia?
2. Na podstawie przeczytanego tekstu określ, w jakim kontekście możesz rozpatrywać osobowość Stasia. Jakie wydarzenia zaważyły na jego postępowaniu?

[Przykładowe odpowiedzi:

- Staś w kontaktach z siostrą – Staś jako starszy brat Nel
- Staś w obliczu niebezpieczeństwa
- Staś jako myśliwy
- Staś po uratowaniu życia siostrze]

3. Dobierz słownictwo, które nazywałoby cechy charakteru Stasia ujawnione w różnych sytuacjach.

[Przykładowy zestaw określeń:

- troskliwy, opiekuńczy, martwi się o siostrę, w pełni przyjmuje rolę starszego brata, bierze odpowiedzialność za Nel,
 - wie, w jaki sposób może przysporzyć radości siostrze, stara się nie być nadopiekuńczy, potrafi słuchać,
 - przyjmuje argumenty Nel, jest dla niej autorytetem,
 - inteligentny, mądry, rozsądny, doskonale potrafi analizować sytuację i szacować swoje szanse, zdaje sobie sprawę z powagi sytuacji,
 - zachowuje się niczym wprawny myśliwy - doskonale poluje, potrafi bezszelestnie poruszać się w puszczy, przyzwyczajony do niebezpieczeństwa,
 - opanowany, potrafi zachować zimną krew i spokój, zahartowany, odważny,
 - doskonale panuje nad swoim ciałem,
 - emocjonalny, nie wstydzi się łez, wrażliwy.
4. Czy wszystkie te cechy są wyrażone wprost, czy też niektóre z nich wywnioskowałeś z tekstu? Na jakiej podstawie? Wskaż w tekście fragmenty ilustrujące twoją opinię.
5. Czy Staś może zaimponować swoim postępowaniem? Które cechy jego charakteru uważasz za najbardziej wartościowe?

c) Faza podsumowująca

Na zakończenie nauczyciel prowadzi krótką rozmowę, zadając pytania: Czy ty sam przeżyłeś jakąś przygodę, która ujawniłaby te cechy twojego charakteru, których do tej pory nie wykazywałeś? Jeśli nie ty, to może ktoś z twoich znajomych? Opowiedz o tym całej klasie.

5. Bibliografia

1. Grajewska K., Wower E., *Oglądam świat. Język polski 5. Podręcznik do kształcenia literackiego*, Wydawnictwo Arka, Poznań 2000.
2. Nagajowa M., *A, B, C metodyki języka polskiego*, Warszawa 1990.

6. Załączniki

Zadanie domowe

Napisz charakterystykę Stasia. Uwypuklij, jak zmieniało się usposobienie chłopca pod wpływem sytuacji, w których się znalazł.

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak